

KS. JÓZEF KRĘTOSZ

BIBLIOGRAFIA PRAC MAGISTERSKICH POWSTAŁYCH W STUDIUM PASTORALNYM W KATOWICACH¹

Studium Pastoralne w Katowicach prowadzi działalność od roku akademickiego 1969/70². Studium początkowo powstało i działało przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, od drugiego natomiast semestru roku akademickiego 1971/72 istnieje jako Punkt Konsultacyjny Studiów Zaocznych Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie³. W ramach jego działalności księża pracujący w duszpasterstwie kontynuują studia specjalistyczne z teologii pastoralnej, wypełniając obowiązek permanentnego rozwoju duchowego i formacji intelektualnej. Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej, jak i specjalny dekret biskupa katowickiego dra Herberta Bednorza z 1973 r. uściśliły wymogi obowiązujące w diecezji katowickiej⁴.

Kadrę wykładowców stanowią profesorowie pochodzący głównie ze środowisk: miejscowego, katowickiego i warszawskiego, związani z Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym, Akademią Teologii Katolickiej w Warszawie, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim i Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie. Księża studenci natomiast rekrutują się głównie spośród duchowieństwa diecezji katowickiej. Do niedawna studowali tu także księża diecezji opolskiej i częstochowskiej oraz zakonnicy.

Studium Pastoralne w Katowicach wypełnia swoją misję zasadniczo na polu dydaktycznym. Księża studenci kontynuują swoje studia przez cztery lata, uczęszczając na zajęcia w kolejne czwartki miesiąca, słuchając wykładów ogólnych i w ramach poszczególnych sekcji: etycznej, teologicznej, praktycznej, fundamentalnej, katechetycznej, homiletycznej, liturgicznej oraz socjologicznej. Na tych sekcjach piszą prace magisterskie ze specjalizacją teologii pastoralnej. Dlatego też obok działalności dydaktycznej Studium posiada także samodzielny dorobek badawczy w postaci napisanych prac magisterskich. Dorobek ten może być użyteczny w działalności duszpasterskiej, ponieważ dotyczy głównie problematyki pastoralnej oraz jest najczęściej owocem badań empirycznych na terenie Górnego Śląska, gdzie ich autorzy sami pracują.

Zadaniem niniejszej publikacji jest zaprezentowanie tego dorobku, który jest świadectwem działalności naukowej duchowieństwa śląskiego.

1. Sekcja etyczna

W ramach sekcji powstały trzy prace, które zostały napisane pod kierunkiem ks. doc. Helmuta Jurosa: bp Czesław Domin, *Rodzina wielodzietna jako problem teologiczno-pastoralny w świetle I Synodu Diecezji Katowickiej*; ks. Józef Chudzik, *Nauka o Pokucie w „Confessio Augustiana”*; ks. Józef Pilarski, *Zwyczaj na Śląsku w okresie Wielkiego Postu i Wielkanocy w niektórych rejonach Śląska Opolskiego i Katowickiego*.

¹ Bibliografia niniejsza obejmuje 70 tytułów prac powstałych i obronionych do roku 1983.

² Archiwum Kurii Diecezjalnej w Katowicach. Studium Pastoralne VH 11-3126/72.

³ Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej VIII, 3.1.2; VIII, 5.1.

⁴ W roku akademickim 1983/84 studiuowało 109 księży.

2. Sekcja teologii praktycznej — fundamentalnej

Jej dorobek pochodzi z działalności seminarium ks. prof. Andrzeja Zuberbiera, prowadzonego przy współpracy (w zakresie dziejów duszpasterstwa śląskiego) dr Ireny Mierzwy. Na seminarium tym powstały następujące prace: ks. Józef Danch, *Kapłaństwo służebne w raporcie Międzynarodowej Komisji Teologicznej z roku 1971*; ks. Antoni Drosdz, *Posoborowe tendencje ujmowania postugi kapłańskiej*; ks. Jan Górecki, *Elementy religijne w twórczości Karola Miarki*; ks. Antoni Masarczyk, *Poglądy na Kościół występujące na Śląsku w latach Soboru Watykańskiego I na podstawie „Zwiastuna Górnos Śląskiego” (1868-1872)*; ks. Engelbert Ramola, *Odnowa życia państwowego Polski w oparciu o zasady chrześcijańskie w ujęciu Wojciecha Korfanteo (na podstawie artykułów zamieszczonych w „Polonii” w latach 1935-1937)*; ks. Reinhard Schittko, *Zadania Misji Wewnętrznej w świetle miesięcznika „Głos Misji Wewnętrznej”*; ks. Rufin Śladek, *Wychowanie w rodzinie chrześcijańskiej w tygodniku „Monika”*; ks. Herbert Wójcik, *Religijne i świeckie motywacje programu oświatowego czasopisma „Światło” (1887-1894)*; ks. Janusz Wyciśło, *Model robotnika chrześcijańskiego na Górnym Śląsku w latach 1890-1891 na podstawie czasopisma „Praca” wydawanego w Bytomiu w latach 1890-1891*.

3. Sekcja homiletyczna

Prace w tejże sekcji powstawały na seminariach naukowych ks. dra Waldemara Wojdeckiego i ks. dra Jana Sklorza. Na seminarium ks. dra Sklorza powstały prace: ks. Kazimierz Sitko, *Pomoce homiletyczne w polskich czasopismach w latach 1972-1980*; ks. Stanisław Wódz, *Optatam Totius i Presbyterorum Ordinis o osobowości glosiciela Słowa Bożego*.

Ks. dr Wojdecki był promotorem prac: ks. Franciszek Balion, *Tworzywo homiletyczne w drukowanych kazaniach arcybiskupa Józefa Teodorowicza*; ks. Stanisław Chwila, *Euzebiusz Stateczny jako teoretyk i praktyk kaznodziejstwa*; ks. Longin Czaplą, *Elementy biblijne w kazaniach „Współczesnej Ambony” w świetle teorii homiletycznej pierwszej połowy XX wieku*; ks. Jan Drob, *Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej a kaznodziejstwo (studium homiletyczne)*; ks. Antoni Kulawik, *Funkcja kerygmatyczna w publikacjach księdza Rudolfa Lubeckiego*; ks. Franciszek Miotke, *Ks. Jan Zieja, autor tekstów homiletycznych*; ks. Józef Nowaczyk, *Kazania, odezwy i mowy okolicznościowe arcybiskupa Józefa Bilczewskiego (studium homiletyczne)*; ks. Andrzej Papoń, *Tworzywo językowe kazań ks. Aleksandra Jełowickiego*; ks. Andrzej Simon, *Tworzywo językowe kazań ks. Aleksego Prusinowskiego*; ks. Dominik Szaforz, *Arcybiskup Józef Bilczewski, autor listów pasterskich*; ks. Romuald Waldera, *Zagadnienia języka i stylu w teorii kaznodziejstwa księdza Zygmunta Pilcha*.

4. Sekcja katechetyczna

Prace prowadzili tutaj w ramach seminariów: początkowo ks. prof. Jan Charytański, ks. dr Roman Murawski oraz ks. doc. Janusz Tarnowski. Pod kierunkiem ks. Charytańskiego powstała praca magisterska ks. Kazimierza Wawrzynka, *Katechizacja rodziców w diecezji katowickiej i jej rola w przygotowaniu dzieci do wczesnej Komunii św.*

Z seminarium naukowego ks. dr Romana Murawskiego pochodzą prace: ks. Marcelli Cogiel, *Wychowanie do życia w rodzinie w podręcznikach szkolnych i w katechizmie religii katolickiej klas V-VIII*; ks. Norbert Sojka, *Zagadnienia dydaktyczne katechezy w dwumiesięczniku „Katecheza” w świetle posoborowych dokumentów katechetycznych Kościoła*.

Dorobek natomiast seminarium naukowego ks. doc. Tarnowskiego przedstawia się następująco: ks. Józef Gracla, *Model spotkań duszpasterskich z rodzicami katechizowanych dzieci klas V*; ks. Stanisław Ignarski, *Dialog duszpasterski z młodzieżą niedostosowaną społecznie*; ks. Henryk Jersz, *Dialog duszpasterski z przewlekle chorymi na terenie parafii*; ks. Andrzej Kurowski, *Wychowanie do zaangażowania apostołskiego na pallotyńskich rekolekcjach wakacyjnych*; ks. Józef Pawliczek, *Model spotkań katechetycznych postulowanych przez młodzież szkół średnich*; ks. Jan Przepustniewicz, *Wychowanie młodzieży do zaangażowania chrześcijańskiego w scholi kantorów*; ks. Krzysztof Spyra, *Dialog katechetyczny jako próba oddziaływania na postawy moralne dzieci klas VII w Siemianowicach Śląskich*; ks. Eugeniusz Szczotok, *Dialog duszpasterski z młodzieżą zamieszkałą w hotelach robotniczych*; ks. Alfred Szkróbka, *Model spotkań katechetycznych według wypowiedzi młodzieży szkół zawodowych*.

5. Sekcja liturgiczna

Wszystkie prace tej sekcji powstały na seminariach naukowych prowadzonych przez ks. prof. Jerzego Pikulika: ks. Antoni Czaplą, *Polskie pieśni ku czci św. Anny w modlitewnikach górnośląskich od początku XI wieku do 1914 roku*; ks. Stanisław Holona, *Myśl liturgiczna czytań mszalnych niedzieli Adwentu na podstawie Mszału Piusa V, Ordo Lectionum z 1967 roku i Lekcjonarza Mszalnego*; ks. Jerzy Kowolik, *Śląska twórczość poetycka w rękopisie Mikołaja z Koźła*; Marek Korsus, *Kielich Eucharystyczny. (Studium liturgiczno-teologiczne)*; ks. Teofil Lenartowicz, *Dzwony w dekanacie bialskim, makowskim i wadowickim archidiecezji krakowskiej*; ks. Edmund Mrozik, *Problematyka ekumeniczna w czasopiśmie „Zwiastun” w latach 1961-1965*; ks. Kazimierz Osiński, *Rozwój myśli liturgicznej pięciu niedziel Wielkiego Postu*; ks. Leon Polednik, *Rehabilitacja społeczno-religijna głuchych i głuchoniemych w oparciu o współczesną psychologię*; ks. Paweł Pyrczał, *Posty na Śląsku do Soboru Trydenckiego. Studium historyczno-liturgiczne*; ks. Kazimierz Szymonik, *Graduał Kariuzów z Częstochowskiego Archiwum Diecezjalnego. Studium źródłoznawcze*.

6. Sekcja socjologiczna

Seminaria naukowe na tej sekcji prowadzone są przez: ks. prof. Władysława Piwowarskiego, prof. Andrzeja Święcickiego i prof. Franciszka Adamskiego oraz ks. dr. Benedykta Woźnicę. Tematyka prac pisanych na seminarium prof. Adamskiego dotyczy głównie rodziny: ks. Ernest Grajcke, *Próba oceny skuteczności nauczania kościelnego w zakresie kształtowania postawy wobec katolickiego modelu małżeństwa i rodziny*; ks. Franciszek Holi, *Religijność mieszkańców Osiedla Tysiąclecia w Katowicach a ich postawa wobec małżeństwa*; ks. Tadeusz Kamiński, *Niektóre elementy modelowe rodziny wiejskiej upowszechniane przez sluchowisko radiowe „W Jezioranach”*; ks. Jan Leks, *Wiara religijna a poglądy na przedmałżeńskie życie seksualne młodzieży szkół licealnych*; ks. Zygmunt Maciążek, *Stosunek nupturientów do katolickiego modelu małżeństwa i rodziny. Studium socjologiczne na przykładzie Zagłębia Dąbrowskiego*; ks. Marian Malcher, *Wartość dziecka w świadomości nupturientów. Na podstawie badań ankietowych w diecezji katowickiej*; ks. Jan Miłkowski, *Rodzina a zawód kolejarza*; ks. Henryk Piecha, *Problem dziecka w powieści radiowej „Matysiakowie”*; ks. Wiktor Sopora, *Zagadnienia sakralizacji i sekularyzacji małżeństwa i rodziny w świetle literatury socjologicznej i teologicznej*; ks. Józef Matysik, *„Gość Niedzielny”. Monografia socjologiczna*.

Owocem działalności seminarium naukowego ks. prof. Piwowarskiego są prace: ks. Jan Michalski, *Religijność ludności miejskiej w warunkach uprzemysłowienia na*

przykładzie parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Boguszowicach; ks. Oskar Thomas, *Religijność miasta nowo uprzemysłowionego na przykładzie parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jastrzębiu Zdroju*; ks. Antoni Goranszcz, *Religijność mieszkańców osiedla starego i nowego na przykładzie parafii św. Józefa w Rybniku*; ks. Gerard Gnida, *Funkcje założone i realizowane Referatu Duszpasterskiego Kurii Diecezjalnej w Katowicach w latach 1961-1970*; ks. Zygmunt Wojciech, *Budżet czasu wolnego rodziców i jego funkcja religijna*.

Na seminarium naukowym prof. Święcickiego powstały prace magisterskie: ks. Jan Borowiec, *Religijność młodzieży w świetle wybranych materiałów zamieszczonych w „Euhemerze” w latach 1966-1978*; ks. Michał Chmiel, *Stosunek ludzi wierzących do swojej choroby w sytuacji leczenia szpitalnego*; ks. Piotr Gołąbek, *Czas pracy księży w parafiach różnych wielkości w diecezji opolskiej*; ks. Manfred Kokott, *Czas pracy księży w parafiach różnych wielkości w diecezji opolskiej*; ks. Andrzej Sujka, *Marksiowska teoria religii na podstawie opracowań wydanych w Polsce po 1960 roku*; ks. Edward Wieczorek, *Imiona chrzestne w świetle ksiąg metrykalnych parafii św. Marii Magdaleny w Chorzowie z lat 1950-1966 i ankiety z lat 1966-1967*; ks. Waldemar Wesoly, *Pojęcia religijne katolików współżyjących z protestantami*; ks. Ryszard Wołowicz, *Kryzys religijny młodzieży*; ks. Andrzej Wolny, *Wpływ katechety i nauczyciela na religijność młodzieży*; ks. Kazimierz Wolny, *Religijność młodzieży, a religijność rodziców, rodzeństwa i kolegów*. W ramach natomiast seminarium naukowego ks. dra Woźnicy powstała praca ks. Wiktora Skworca, *Religijność robotników sezonowych na przykładzie robotników polskich w Dreźnie — NRD*.

Analizując bibliografię prac napisanych w Studium Pastoralnym, można zauważyć charakterystyczne zjawisko: większość prac związana jest tematycznie z problematyką pastoralną występującą w parafiach, gdzie autorzy prowadzą duszpasterstwo. Prace te są świadectwem troski o wysoki poziom intelektualny duszpasterstwa i zainteresowań naukowych księży pochłoniętych organem pracy w parafiach położonych w uprzemysłowionym i niełatwym pod względem duszpasterskim okręgu przemysłowym Śląsko-Dąbrowskim. Kilku księży pracujących w duszpasterstwie, w międzyczasie zdążyło już obronić dysertacje doktorskie: ks. dr Eugeniusz Szczotok oraz ks. dr Edward Wieczorek. Obok powyższych jest jeszcze grupa księży doktorantów, pracujących równocześnie w duszpasterstwie, piszących prace w ramach seminarium doktoranckiego ks. prof. Zuberbiera: ks. Jan Górecki, ks. Antoni Masarczyk, ks. Engelbert Ramola, ks. Zygmunt Wojciech. Natomiast ks. Janusz Wycisło oraz ks. Antoni Goranszcz obecnie są przed obroną doktoratu. W chwili ukazania się niniejszego numeru „Studiów” będą już po obronie.